

Magasabb árak mellett, mint melyek az 186 $\frac{1}{5}$ évi viszonyok folytán a költségvetésbe fölvétettek, a különbség még sokkal nagyobb leendett volna. A gépek tehát ily kedvezőtlen körülmények között is egyetlen év alatt kifizették magukat!*)

Az erdei állatok szereplése a mult század gyógytanában.

Közli Erdödi Adolf.

Az *Onomatologia forestalis piscatorio-venatoria* 1772-ben, tehát még nem egészen 100 év előtt nyomtatott Frankfurtban és Lipsében. Hogy mi mindent kelle akkor még a betegek gyomrának megemészténie, s mily erős gyomrok lehettek azok, melyek ilyesmiket elbirtak, azt nyájas olvasóink legjobban fogják megítélhetni, ha a föntidézett munka következő adatait elolvasni sziveskedendnek:

„A fogoly agyveleje borban élvezve a sárgaságot gyógyítja; az epe mézzel gyöngé szemeknek igen használ és az emlékező tehetőséget élesíti. A meggyújtott fogolytollak füstje a vajadás fájdalmait szelidíti és a tojások azon erővel birnak, hogy a meddő nők, ha olykat hébe korba esznek, termékenyekké válnak, a szoptatók pedig sok tejet kapnak.“

„A kakuk egészen hamuvá égetve kőbaj és gyomorfájás megnevesség ellen használ, de nehéz nyavalya s egyéb lázak ellen is jó. A megfőtt kakuk hullatékot különös szerül isszák azok, kiket vészett kutyá mart meg.“

„A mátyás hamuvá égetve és szembe fujva a látást élesíti. A hamu ániszvízzel is javítja a szemet s azt minden gyuladástól, vörösségtől, fájdalomtól és foltoktól megszabadítja. Sülve azoknak jó, kik varázslás által férfiaságukat elvesztették.“

Nem kevesebb gyógyerejük az emlősök.

„A kutyá az embernek a gyógyszerekben is hasznos. Nehány 5—6 napos kutykát fehér borba fulasztunk s azután oly füvekkel, olajokkal és mindennemű gyantákkal forralunk, hogy az egészből a

*) Azon kitűnő eredmény daczára, melyet az aratógépek 1864-ben tanusítottak, 1865-ben még sem alkalmaztattak a nevezett uradalomban. A vetések ugyanis 1865-ben oly ritka, alacsony és laza állásuak voltak, hogy a gépek nem működhetek volna kellően, és az aratók része, oly silány állás mellett, miszerint holdankint csak 10 mérőre lehetett számítani, szinte nem tesz ki többet, mint a géppeli aratás költsége.

művészet utmutatása szerint balzsam készülhessen. Ez bénaságot, csipőfájdalmakat és köszvényt gyógyít. A fej agyvelő csontostól hamuvá égetve a fekélyeket szárítja s a végbél mindennemű bajaiban segít. Egyszínű kutyának az agyveleje megfőve és beadva az örült-ség ellen használ. Csonttörések ellen is jó, ha azt tapasztalunk alkal-mazzuk. A veszett kutyák sült máját mint különös szert ajánlják az ebmarás folytán támadott veszekedetttség ellen. — Ha valami még szopó fekete kutya epéjét eczettel vagy valami más alkalmas vízzel keverjük és megisszuk, vagy poralakban be vesszük, úgy ez igen ha-talmas szer a nehéznyavalya ellen. A vért italkép vagy a sebhelyre kenetve veszett eb marása ellen dicsérik.

A kutya hulladék szárít, eloszlat, hajt, kelések feltörnek tőle, jó a kólika, vérhas és hasonló betegségek ellen. Nevezetesen a május-ban szedett fehér kutyagumit dicsérik és főleg oly kutyákéit, melyek naponta sok csontot kapnak. A kutyazsir belső sebeket és fekélyeket gyógyít és szétoszlatja a belsőleg megaludt vért. — Ebből készült kesztyű jó a rüh s az alkalmatlan viszketettség ellen. Nyáluk, mint saját magukat, úgy az embereket is gyógyítja.

„A róka sebvére vese és hólyagfájdalmak ellen használ, zsirja pedig összezsugorodások, görcsök és fülfájás ellen jó, sebeket és el-fagyott testrészeket gyógyít. A máj és tüdő aszkórság ellen használ. Ha a hulladékot eczethen áztatjuk és varas bőrt kenünk vele, úgy az a beütés veszélye nélkül meggyógyul. A nyelv a szemeknek jó és éles látást eszközöl.“

„A medve zsirja melegít, szétoszlat, lágyít, fülfájás, hajhul-lás, köszvény, füldaganatok és szárcsont fekélyek ellen használ. Epéje nehéz nyavalyát, sárgaságot, külsőleges rákfenét, fogfájást és homá-lyos szemet gyógyít. Finhonban az emberek ez epét panaceának hasz-nálják, beveszik, izzadnak tőle s gyakran szerencsésen meggyógyul-nak. Jobbik szemét kivájva és megszáritva a gyermekek nyakába akasztják ijedezés és az álomban való fölrezenés ellen.“

„A Borz zsir igen hatásos kenőcsöt szolgáltatók tört tagok számára. Külsőleg jó melegen kenetve, vagy allövetkép használva a kőbajtól származó vesefájdalmak ellen jó. Gyöngéknek, bénáknak és köszvényeseknek főleg róka- vagy macskaszirral vegyesen igen hasznos. Továbbá hidegláz ellen és arra szolgál, hogy a szakál meg-ne öszüljön, a haj megnőjjön. Az elhamvasztott borz vérhányás ellen, annak sebvére szárítva a rüh — lepárolva a dögghalál és mérges ma-

rás ellen — a borz agyveleje pedig olajban főve minden fájdalom enyhítésére szolgál.

Nem kevésbé hasznos a süldisznö. Annak hamuja bevéve azoknak használ, kik nem bírják a vizeletet tartani, vagy a kiknek gyöngye a gyomruk, kik nem tudnak székelni; a vizelest is előmozdítja; medvezsirral vagy mézzel a haját igen nagyon megnöveszti, főleg ha azt előbb egész rövidre nyirtuk és fejünket mustárral vörösrre dörgöltük. — Nem engedi, hogy valahol vadhus nőljön. A máj mézzel és eczettel a fehér- és vizikórt, valamint a rühet és köszvényt is gyógyítja. Az epe a szömölcsöt elszáritja, minél fogva az lehull. Az aszalt lép azoknak igen jó, kik lépbaiban sinlenek. A sündisznö vére aszalva a kőbajt szétoszlatja, zsirja sérvek, gyomorhártyája kólika ellen használ, hullatékja pedig a kopaszodást hátráltatja.

„A vadmacskák irháját az elhizott, vízkóros és fölpuftadt embereknek akkép ajánlják, hogy azt szőrös oldalával meztelen bőrukön hordják a fejét le- a hátulját pedig fölfelé, ekkép az a puftadságot főlemészti, a gyöngye gyomrot erősíti, soványaknak azonban igen ártalmas. Zsirja melegít és mindennemű fájdalmakat enyhít; dióhéjban a küldökre kötve próbált ellenszere a nehéz nyavalyának.“

„A szarvasnak igen sok részeit használja a gyógyászat. Az agancsot nyersen reszelik és főve meg páczolva poshadás ellen használják, a méregnek ellent áll, némileg izzaszt, az életbalzsamot erősíti és a szarvas gyomorkövével (bezoar cervinum), mely ragályos betegségek ellen használtatik, egyenlő értékűnek tartják. Hasznos a himlő, forrolás s egyéb betegségek ellen, melyekben szükséges az izzadás. Az agancsszesz és olaj, valamint az illó agancssó minden súlyos nyavalya, nevezetesen az anyaméh betegségei ellen hasznos, ugy bensőleg élvezve, mint a beteg orra alá tartva. A szarvas fagygyutól meggyógyulnak az elfagyott lábak, feltört kezek vagy a fekvéstől és lovaglástól feltört testrészek. A szarvaskönyek, melyek igen öreg — vagy 100 éves szarvasok szemszögleiteiben találkoznak, a szívet erősítik, izzasztanak, és minden ragályos betegség, mint a gonosz lázak, a döghalál ellen igen ajánlják, ugy, hogy azok értékre nézve a bezoar-ral versenyeznek, sőt az arannyal hasonértékűkül tartatnak. Nehéz szülés mellett oly hathatós gyógyszerül bizonyultak, melyek erejét holt gyermekek elhajtásánál is megpróbálták. E könyek eleinte ugyan rosszul szagolnak, később azonban igen kellemesen. — A szarvas friss szive darabokra vágva, bepáczolva és azután lepárolva szivbajokban csodákat művel. Az aszalt és porrártört

sebvér jó a vérhas és mindennemű mérgezés ellen. Az abból készült balsamus antipodagricus igen jó hatású; a gyomorban vagy belekben talált kövek, nevezetesen, ha azok a szarvastehén méhéből vétetnek, igen hatalmas óvszert képeznek a viselős nők mindennemű bajai ellen. — A nemzórészek aszalva és borban élvezve — szerelmes gondolatokat ébresztenek! —

De már most úgy hisszük, ha nem sok, bizonyára elég volt mutatványul az irodalom e neméből, mely az emberi szellem dicsőségét úgy sem igen fogja valami magas polczra segíteni.

A gyapjunak eladása mosatlan állapotban.

Ezen tárgy újabb időben élénken foglalkodtatja a francia, angol és német gazdák figyelmét (legujabban nálunk is szóba került) és számos értekezésre meg kísérletre szolgáltatott alkalmat. Egyet ez utóbbiak közül legyen szabad itt megemlíteni.

A hohenheimi gazdasági akadémia múlt évben az ottani bastard nyájtól nyert gyapjut mosatlan állapotban a bietigheimi posztógyárnak adta el. Előbb kísérletképen egypár bundát megmostak, mi mellett a gyapju súlya 55—56 százaléki apadást mutatott. Az árra nézve abban egyeztek meg, hogy az említett súlycsökkenés és azon ár legyenek mértékadó, melyet egészen hasonló gyapjuért a legközelebbi gyapjuvásáron egy évvel ezelőtt kapni lehetett. — Kiderült, miszerint az akadémiai gazdaság ezen eljárás mellett nemcsak semmit nem veszített, hanem a mosatási költséget is megtakarította.

Több francia és angol gyár újabban szinte mosatlan gyapjut vásárolt, minthogy azon tapasztalást tették, hogy célirányos berendezés mellett a gyárilag kezelt tisztátlan gyapjuból nyert zsír stearin-gyártásra, a többi mellékesen nyert anyag pedig hamuszír készítésre fordítható.

Külföldön ezen kérdést különösen a gazdasági egyletek fogták fel és kivált Poroszországban múlt évben igen beható nyomozások és vitatkozások tétettek ezen tárgyban — mely hazai termelőinket is bizonyára igen közelről érdekli, kivált azokat, kik alkalmas viznek hiányában a gyapjut vagy elégtelenül vagy csak aránytalan költséggel moshatják meg.

Hallomás szerint Pesten is volna egy létesítendő nagyobb gyapjumosó intézet tervezetben.